

Sikker kemi i EU

- forslag til et forbedret REACH

Fælles foretræde for
Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg
18. maj 2005

GREENPEACE

Kære medlemmer af Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg

På samrådet i dag vil vi fem miljø- og forbrugerorganisationer konfrontere jer med det tvingende behov der er for at forbedre det nuværende forslag til EU's nye kemikalieforskrift REACH, som desværre er skåret ind til benet i forhold til de oprindelige intentioner.

Gennem en årrække har miljø- og forbrugerorganisationerne påvist en lang række problemer ved industriens stort set ukontrollerede anvendelse af de omkring 100.000 kemiske stoffer, der findes på det europæiske marked.

Vi har dokumenteret, at svært nedbrydelige, hormonforstyrrende og giftige stoffer ophobes i dyr og mennesker. Vi finder de miljøfremmede stoffer næsten lige meget, hvor vi leder efter disse. Vi har testet indholdet af kemikalier i husstøv, regnvand, hospitalsudstyr, legetøj og tekstiler til børn, kosmetikprodukter, herunder parfumer og hverdagens elektronikudstyr. Igen og igen finder vi kemikalier såsom phthalater, TBT, bromerede flammehæmmere, bly, cadmium og syntetiske muskstoffer. Ultimativt genfinder vi disse kemikalier i naturen, vores blod og i brystmælk.

Det seneste Eurobarometer taler sit tydelige sprog. Hele 41 procent af EU's borgere mener, at kemikalier i forbrugerprodukter er det mest bekymrende miljøspørgsmål.

Vi opfordrer kraftigt til, at i som medlemmer af Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg påtager jer ansvaret over for kommende generationer, og benytter den unikke chance som REACH repræsenterer, til at sætte en stopper for denne stærkt bekymrende udvikling.

Der er et stort økonomisk råderum for forbedringer af REACH. Konklusionen i den seneste økonomiske konsekvensanalyse, iværksat af EU-kommissionen på foranledning af de europæiske erhvervsorganisationer UNICE og CEFIC, er klar. REACH får slet ikke de dommedagsagtige konsekvenser for beskæftigelsen og den internationale konkurrenceevne som tidligere fremhævet. Tværtimod viser analysen, at industrien vil være i stand til at bære de relativt begrænsede omkostninger, der er forbundet med REACH. Omkostningerne skal naturligvis også betragtes i lyset af de massive samfundsøkonomiske gevinster der vil være ved at få styr på det kemiske kaos, bl.a. i forhold til folkesundhed og arbejdsmiljø.

Endelig vil der også være en række erhvervsøkonomiske fordele. Senest har kosmetik- og byggebranchen i EU således bakket op om, at REACH skal virke effektivt i forhold til de mange kemikalier disse brancher anvender i deres produkter.

Det kommende halve år bliver afgørende for årtiers kemikaliregulering i EU, og det er nu Danmark skal sætte alle kræfter ind på at præge forhandlingerne til gavn for menneskers sundhed og miljøet. Derfor vil vi i dag orientere jer om de ændringer, som skal til for, at REACH igen får kød på skelettet.

Med venlig hilsen

*Greenpeace,
Danmarks Naturfredningsforening,
Det Økologiske Råd,
Forbrugerrådet og
WWF Verdensnaturfonden*

Miljø- og forbrugerorganisationernes hovedkrav til at forbedre REACH

På grundlag af halvandet års politiske forhandlinger om REACH i Ministerrådet og Europa-Parlamentet samt afklaringen af en række spørgsmål om REACH-forslagets konsekvenser fremsendte Greenpeace, Danmarks Naturfredningsforening, Det Økologiske Råd og WWF Verdensnaturfonden et nyt fælles høringssvar til Miljøstyrelsen den 29. april 2005. Høringssvaret gengives nedenfor. Forbrugerrådet fremsendte et selvstændigt høringssvar som i vid udstrækning omfatter de samme synspunkter.

Registrering

Registrering er REACH-systemets fundament. Det er afgørende, at der tilvejebringes basal viden om *alle* kemiske stoffer på markedet. Registreringsinformationen skal have en kvalitet, der gør det muligt at vurdere om stofferne udgør miljø- eller sundhedsfarer.

I det nuværende forslag skal CMR-stoffer og stoffer produceret/importeret i mængder over 1.000 tons registreres senest 3 år efter direktivets ikrafttræden. Denne første registreringsfase bør også omfatte andre kendte problematiske stoffer som PBT- og vPvB-stoffer. Informationskravene til stoffer i mængder på 1-10 tons bør skærpes således, at kravet om udarbejdelse af kemikaliesikkerhedsvurderinger og kemikaliesikkerhedsrapporter også gælder for denne gruppe stoffer.

Registreringspligten for kemiske stoffer i importerede artikler bør fastsættes ud fra den mængde der importeres pr. importør i stedet for pr. artikel af samme art. Endelig bør kosmetik være omfattet af REACH, da kosmetikdirektivet ikke dækker økotox-egenskaber.

Danmark bør tage skarpt afstand fra forslaget om risikobaseret prioritering af registreringen, da en sådan prioritering vil bygge på utilstrækkelig viden om stoffernes farlige egenskaber.

Godkendelsesordningen

Målet med godkendelsesordningen i REACH bør være en substitutionspligt - En pligt til at substituere skadelige kemiske stoffer med ikke skadelige alternativer. Dette bør altid have første prioritet. Først efter at denne mulighed er vel undersøgt og udtømt, mener vi, at det skal overvejes, på baggrund af en socioøkonomisk vurdering, at give en tidsbegrænset tilladelse til anvendelse af skadelige kemiske stoffer. En sådan tilladelse bør altid følges op af en substitutionsplan.

En række stoffer er undtaget af godkendelsesordningen i REACH. Disse undtagelser bør følges op af et krav om, at undtagelserne kun gælder så længe kravene til disse stoffer i andre reguleringer er mindst lige så stringente som under artikel VII.

Artikler skal være omfattet af REACH, både i registrerings-, evaluerings- og godkendelsesfasen. Fristen for hvornår reglerne for artikler skal træde i kraft, skal være betydeligt kortere end de 11 år, som ligger i det nuværende forslag.

Klassificering og mærkning

Myndighederne bør have beføjelse til at gennemføre harmoniseret klassificering for flere stoffer end bare CMR og luftvejsallergi stoffer. I det fremsatte forslag skal klassificering af stoffer med andre effekter (bl.a. miljøfarlige, giftige, sundhedsskadelige, brandfarlige og eksplosive stoffer) overlades til industriens selvklassificering. Det finder vi uacceptabelt, da al erfaring viser, at industrien ikke vil være i stand til at lave sådanne klassificeringer. Endvidere skal Danmark arbejde for, at "Listen over farlige stoffer" bevares og fortsat udbygges.

De stoffer, som efter registrering går videre til evaluering, skal også tildeles en harmoniseret klassificering og være mærkningspligtigt i henhold til denne.

Ved tvivl eller uenighed om virksomhedernes selvklassificering bør den endelige afgørelse ligge hos myndighederne. Det skal gøres klart, at stofferne kun må "nedklassificeres" i forhold til en eksisterende klassificering, hvis det sker efter en evaluering fra Kemikalieagenturets eller medlemslandenes side.

Uddybende kommentarer

Registrering

Registrering er REACH-systemets fundament, og hvis systemet skal fungere effektivt er det afgørende, at der tilvejebringes en vis basal viden om alle kemiske stoffer på markedet. Det er endvidere afgørende, at registreringsinformationen har en kvalitet, der gør det muligt at identificere de særligt problematiske stoffer.

Generelle registreringskrav

Registrering bør ske efter tonnagegrænser, kombineret med prioriteret registrering af kendte stoffer med særligt farlige egenskaber. Den første registreringsfase bør imidlertid ikke kun omfatte CMR-stoffer (kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionstoksiske stoffer), men også andre kendte problematiske stoffer som PBT- og vPvB-stoffer (persistente, bioakkumulerende og giftige stoffer samt meget persistente og stærkt bioakkumulerende stoffer).

Danmark bør tage skarpt afstand fra ændringsforslaget om en såkaldt risikobaseret prioritering af registreringen. Det er jo netop registreringsproceduren, der skal tilvejebringe den sikkerhedsinformation, som er nødvendig, for at kunne prioritere på de efterfølgende stadier i processen (vurdering, godkendelse eller udfasning/forbud). Risikobaseret prioritering vil bygge på et utilstrækkeligt videngrundlag, og det vil skabe uklarhed omkring tidsfristerne for firmaernes pligt til at registrere.

Kvalitetssikring af registreringsinformationen

Danmark bør støtte en obligatorisk brug af systemer til kvalitetssikring af registreringernes indhold. Alle registreringer bør kontrolleres af en uafhængig tredje part eller certificeret aktør. Derudover bør der indføres en minimumsgrænse for, hvor mange dosiérevalueringer og stofevalueringer medlemslandene skal foretage hvert år. Som udgangspunkt bør mindst fem pct. af alle registreringer vurderes af de nationale myndigheder.

Information om stoffer produceret i mængder på 1-10 tons

Informationskravene for stoffer produceret eller importeret i mængder på 1-10 tons er helt utilstrækkelige. Det vil ikke være muligt at identificere særligt problematiske kemikalier ud fra disse krav. Kravet om udarbejdelse af kemikaliesikkerhedsvurderinger og kemikaliesikkerhedsrapporter bør derfor også gælde for stoffer i mængder på 1-10 tons.

Med henblik på at sikre identifikationen af særligt problematiske stoffer bør følgende tre tests genindføres i Bilag V om "Obligatoriske standardoplysninger for stoffer, der produceres eller importeres i en mængde på 1 ton eller derover": 1) In-vitro cytotogenicitetsundersøgelse i pattedyrsceller (ikke-dyreforsøgstest som bidrager til at fastslå kræftfremkaldende/mutagene egenskaber); Undersøgelse af væksthæmmende virkning på alger (giver indikation af giftigheden i vandmiljøet) og nedbrydningstests (viser hvorvidt stoffet nedbrydes i miljøet).

Information om lav-volumen stoffer

Ifølge det nuværende forslag skal stoffer, der produceres i mængder under 1 tons pr. producent pr. år, slet ikke registreres. Disse stoffer udgør imidlertid den største mængdemæssige andel af markedet, og effekten af disse stoffer

kan være stor i de tilfælde hvor mange producenter hver især producerer stoffer i mængder under 1 ton. Derfor bør der, som minimum, indføres et simpelt notifikationssystem for de ca. 50-70.000 stoffer, der produceres i mængder under 1 ton pr. producent pr. år.

Duty of Care

En betydelig mængde stoffer i REACH-forslaget er som sagt ikke omfattet af registreringspligt. Det gælder bl.a. de 50.000-70.000 stoffer der produceres/importeres i mængder under 1 ton. Derudover betyder tidsfristerne for registrering, at der vil gå mange år før alle stoffer er registrerede. Der er derfor et stort behov for en generel og juridisk bindende forpligtigelse for industrien til at sikre en forsvarlig produktion og anvendelse af kemikalier. I REACH-jargon - "Duty of Care". Denne forpligtigelse vil sikre, at producenter og importører følger forsigtighedsprincippet, og holdes ansvarlige hvis det viser sig, at et kemikalie er farligt for mennesker eller miljø.

Stoffer i artikler (produkter)

REACH-forslagets bestemmelser om registrering af kemiske stoffer i artikler er utilstrækkeligt. Det svageste led i forslaget er bestemmelsen om, at kemiske stoffer i artikler kun skal registreres, hvis de indgår i artikler af samme art med mere end 1 ton pr. år pr. producent. Dermed vil importører f.eks. kunne opdele importen i forskellige typer artikler (røde kuglepenne, blå kuglepenne, stole med armlæn, stole uden armlæn...) og dermed påvise, at grænseværdien på 1 ton ikke overskrides af det enkelte produkt.

Kemiske stoffer i artikler bør i stedet registreres, hvis de importeres i mængder over 1 ton pr. år pr. importør. Derudover bør kemiske stoffer i artikler registreres uanset, om det er hensigten at stofferne skal afgives under normal og forventet anvendelse af artiklerne eller ej. Vi mener, det er alt for usikkert at operere med så udefinerede begreber som "afgivelse under forventet anvendelse" og henviser blandt andet til erfaringerne med bromerede flammehæmmere. Bromerede flammehæmmere tilsættes ikke elektroniske artikler for, at skulle afgives til omgivelserne. Der gik lang tid før man blev opmærksom på, at dette rent faktisk skete. Blandt andet fordi stofferne ved opvarmning migrerer fra produkterne. Dette har betydet, at bromerede flammehæmmere i dag er vidt spredte i mennesker og miljø. Det understreger behovet for, at kemiske stoffer i artikler medtages uanset om der er en tilsigtet udledning eller ej. Dermed tages der også hånd om stoffernes farlighed i affaldsfasen.

Strammere tidsfrister for registrering

Tidsfristerne for registrering af stoffer på hhv. 3, 6 og 11 år bør strammes op. Med de foreslåede tidsfrister skriver vi i bedste fald 2017 før alle stoffer på markedet blot skal være registrerede. Dette vil gøre det umuligt at opfylde det såkaldte generationsmål om, "at kemikalier inden 2020 kun skal fremstilles og anvendes på måder, der ikke indebærer en betydelig indvirkning på miljøet". Danmark bør arbejde for en maksimal tidsfrist på 8 år, også for stoffer i artikler

Et stof - en registrering

Vi støtter som udgangspunkt Storbritanniens og Ungarns ændringsforslag om tvungen deling af såvel data fra dyreforsøg som andre data om stoffernes egenskaber: "Et stof – en registrering". Ud over færre dyreforsøg vil forslaget medføre følgende fordele: en reduktion i de administrative byrder på grund af et mindre antal registreringer; mere pålidelig information på markedet, da

stoffets dossier skal udarbejdes i enighed mellem alle producenter og importører; hurtigere gennemgang af registreringerne og lettere adgang til information for downstream-brugere og andre interesserede aktører.

Det er imidlertid afgørende, at ændringer af denne karakter ikke udvander producenternes og importørernes individuelle ansvar. Det nuværende forslag sikrer f.eks., at en producent af et stof er ansvarlig for at producere eksponeringsscenerier for downstream brugere i forsyningskæden. Dette ansvar skal bevares, da det er en afgørende mekanisme i forhold til sikre producenteres ansvar og sikre øge sikkerhed for downstream brugerne.

Godkendelse

Vi er grundlæggende uenige i, at målet med godkendelsesordningen er at sikre, at risikoen fra særligt problematiske stoffer er velkontrolleret. Dette spor leder til den fejlslagne vej med tidskrævende risikovurderinger for enkeltstoffer. Hvis artikel 57, stk 2 bevares i sin nuværende form mister godkendelsesordningen sin betydning. "Adequate control"-bestemmelsen bør helt fjernes fra REACH.

Det nuværende forslag til REACH efterlader substitutionsprincippet rolle uklar og tvetydig. Hvordan prioriteres substitutionskravet i forhold til "velkontrolleret anvendelse"? Vi tror ikke på, at der findes sikre anvendelser af PBT-, vPvB- og CMR-stoffer. En lang række historiske kendsgerninger har rigeligt illustreret dette. Niveauet af bromerede flammehæmmere er stigende i Roskilde fjord og kan sammenlignes med niveauet af en af fortidens store syndere, PCB. Der kan overalt i det danske miljø findes en række miljøfremmede stoffer, heriblandt organotin, blødgørere, tungmetaller såsom cadmium og bly, med flere. Vi har sågar dokumenteret, at disse stoffer findes i vores husstøv, regnvand, almindelige forbrugerprodukter som børnetøj, i brystmælk og senest i blod.

De historiske erfaringer med de særligt problematiske stoffer, der bliver omfattet af godkendelsesordningen, er, at deres egenskaber betyder at de skaber skader i for sundhed og miljø. Disse erfaringer har sammen med den hidtidige fejlslagne kemikaliepolitik i EU ført til behovet for en ny kemikalieregulering. REACH er et skridt i den rigtige retning, men vi håber ikke den danske regering forpasser denne unikke mulighed for, for alvor at gøre op med et fejlslagent system. Det er kendetegnende for det hidtidige system, at det er baseret på meget omfattende og tidsrøvende risikovurderinger.

Substitutionskrav vil skabe innovation

Kravet om substitution af stoffer omfattet af godkendelsesordningen, ser vi i som den afgørende løftestang der kan drive innovation indenfor sektoren og sikre mod de miljø- og sundhedsskadelige effekter af disse stoffer. En lang række firmaer såsom H&M, IKEA, Marks & Spencer med flere har med deres produktpolitik vist, at det kan lade sig gøre at erstatte skadelige kemiske stoffer med mindre eller ikke skadelige alternativer. Vi tror at disse virksomheder og deres offensive satsning på miljø- og sundhedsvenlige alternativer, repræsenterer fremtiden. Disse virksomheder har brug for at fremsynede politikere støtter denne produktpolitik. Den bedste måde at gøre det på er, at skabe en ny lov i form af REACH med en substitutionspligt indbygget i lovgivningen.

Agenturet skal stå for informationen

Det kommende agentur skal stå for indsamlingen af den nødvendige information og vidensopbygning med hensyn til substitution. Der er allerede i Dan-

mark et eksempel på en sådan database (se *www.catsub.dk*). Efterhånden som substitutionskravet genererer ny viden om alternativer, der er mindre skadelige, vil agenturet kunne opbygge en substantiel database med information om mulighederne.

Solnedgangs-liste

Det fremgår af det nuværende udkast, at stoffer der er omfattet af godkendelsesordningen, skal opføres på en bilagsliste med en solnedgangsdato. Dette mener vi er positivt og denne liste vil fungere som et glimrende pejlemærke i forhold til hvilke stoffer, der helt bør udfases af produktionen.

Klassificering og mærkning

REACH indebærer markante ændringer af reglerne for klassificering og mærkning af farlige stoffer i forhold til den nuværende lovgivning. Klassificering og mærkning er basis for mange andre reguleringer fx i forbindelse med lovgivning om arbejdsmiljø og transport af kemikalier. I Danmark er det fx forbudt for unge under 18 år at arbejde med stoffer og produkter, der er farlighedsklassificerede. Det er derfor essentielt, at REACH ikke reducerer beskyttelsesniveauet på dette område.

Harmoniseret klassificering og selvklassificering

I det nuværende REACH-forslag er medlemslandenes muligheder, for at lave harmoniseret klassificering, blevet begrænset. Myndigheder kan kun foreslå harmoniseret klassificering for fire sundhedsskadelige egenskaber; kræftfremkaldende, mutagene, reproduktionsforstyrrende (CMR) og stoffer der giver luftvejsallergi. Alle andre klassificeringer skal laves af industrien selv, herunder klassificering af miljøfarlige, giftige og sundhedsskadelige stoffer. Specielt med hensyn til en miljøfare klassifikation, sker der en stor forringelse, da industrien ikke vil være i stand til eller villig til at lave sådanne klassificeringer. Endvidere vil downstream users stå i en meget dårlig situation ved selvklassificering, da klassificeringen af nogle stoffer fra forskellige leverandører kan være modstridende.

Listen over farlige stoffer

EU's officielle "Liste over farlige stoffer" fastsætter i dag klassificerings- og mærkningsregler for omkring 7000 kemiske stoffer og stofgrupper. Vi risikerer, at halvdelen af stofferne på denne liste ryger helt ud, blandt andet fordi miljøfarlighed ikke længere er et kriterium, man skal bekymre sig om i denne sammenhæng. Hvis "Listen over farlige stoffer" afskaffes, vil det være et alvorligt tilbageskridt i forhold til at beskytte mennesker og miljø, samtidig med at årtiers europæiske resultater og erfaringer med indsatsen mod farlige kemikalier skrottes. Et nyt REACH-system bør ikke fjerne et velfungerende og berettiget system – eller dele af det - uden at erstatte det med noget bedre.

Stygge stoffer ryger af listen

Stofferne PCB og kviksølv har begge følgende kategorisering: "Giftigt ved indånding". "Kan ophobes i kroppen efter gentagen brug" og "Meget giftig for organismer, der lever i vand; kan forårsage uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet". Ifølge Kommissionens forslag skal det være industriens eget ansvar at klassificere og mærke sådanne stoffer.

Klassificering og mærkning i forhold til forbrugerne

Mærkning er den advarsel, som går direkte til både de professionelle og private forbrugere. Hvis der ikke er mærkning, vil forbrugerne ikke se resultatet af

registreringen og vurderingsprocessen og dermed fratages de muligheden for selv at vælge om de vil udsættes for fare.

Agenturet

Det bør være en af de fornemste opgaver for det nye agentur, at kunne rådgive industrien med hensyn til egnede alternativer til kemiske stoffer der er omfattet af godkendelsesordningen. Vi anbefaler, at agenturet indarbejder procedurer for at understøtte industriens substitutionsmuligheder i tæt samarbejde med medlemslandene, så man fastholder de erfaringer der allerede er etableret med substitution af farlige stoffer.

Delt ansvar

Det bør sikres, at arbejdet med substitution og eventuelt tidsbegrænsede godkendelser af kemiske stoffer omfattet af godkendelsesordningen, sker i tæt samarbejde med medlemslandene. Dette vil sikre at den viden- og erfaringsopbygning dette arbejde medfører spredes til medlemslandene og ikke udelukkende centraliseres i agenturet. Dette vil medføre den rette balance i viden- og erfaringsopbygningen omkring godkendelsesordningen.

Offentlighedens adgang til information

Offentlighed i forvaltningen af REACH er en forudsætning for, at der i fremtiden kan sikres kontrol med reguleringen af kemiske stoffer i EU. Det skal sikres at procedurerne for adgang til informationer i overensstemmelse med Århus-konventionen.

Det nuværende informationsniveau i REACH er meget sparsommeligt og giver industrien unødigt store rettigheder i forhold til at blokere for information omkring produktion og brug af kemikalier. Vi respekterer industriens ret til at tilbageholde blandt andet sammensætningsoplysninger, men mener at den offentligt tilgængelige information bør udvides til også at omfatte: Registrantens navn; den kemiske struktur af det pågældende stof; den totale volumen af et stof på EU markedet; bruger kategorier; den kemiske sikkerhedsrapport og tonsgrænsen for det pågældende stof. Endelig bør man i overensstemmelse med Århus-konventionens bestemmelser om aktiv oplysningspligt sikre, at så meget som muligt af Agenturets data gøres frit tilgængeligt via databaser på Internet.

Cocktaileffekter mangler i REACH

Den nuværende lovtekst til REACH indeholder overhovedet ikke hensyntagen til et af de potentielt største problemer i den nuværende regulering af kemiske stoffer: Effekter af blandinger af kemikalier. Både med hensyn til sundhed og miljø er der i praksis ofte tale om samtidig eksponering for flere kemikalier på en gang. De europæiske borgere forstår, at de i realiteten er udsat for mange forskellige blandinger af kemiske stoffer.

Hidtil har argumentet for, at dette hensyn ikke medtages været, at der ikke foreligger videnskabelige metoder der kan anvendes til at vurdere effekter af blandinger af kemiske stoffer. Den nyeste forskning indenfor EU, særligt i form af forskningsprojekterne PREDICT og BEAM betyder, at der ikke længere er sådanne hindringer. Vi opfordrer derfor til, at dette hensyn indarbejdes i den danske holdning.

Yderligere information

REACHinfo.dk
Nyhedsbrev om EU's nye kemikalielov

REACHinfo.dk giver overblik og indsigt Print

For de fleste er det stort set umuligt at overskue og holde sig orienteret om hvad der rør sig omkring EU's forslag til en ny kemikalielov (REACH). Der findes ikke noget medie, som på en let tilgængelig måde giver overblik over relevante begivenheder, samt indsigt i de centrale politiske og faglige argumenter. Med *REACHinfo.dk* vil vi gøre forsøget cirka hver anden måned.

Målgruppen er de politiske beslutningstagere, pressen, uddannelsesinstitutionerne, interesseorganisationerne og erhvervslivet.

REACHinfo.dk produceres af Danmarks Naturfredningsforening, Forbrugerrådet, WWF Verdensnaturfonden, Greenpeace og Det Økologiske Råd.

Tilmelding
Ønsker du at tilmelde dig REACHinfo.dk - klik [her](#)

Udgivelser

- Nr. 4, april 2005
- Nr. 3, februar 2005
- Nr. 2, december 2004
- Nr. 1, oktober 2004

For at læse REACHinfo.dk skal du bruge programmet Adobe Reader. Hent det gratis [her!](#)

WWF **FORBRUGER RÅDET** **DET ØKOLOGISKE RÅD** **GREENPEACE** **Danmarks Naturfredningsforening**

Kontaktpersoner

Henrik Pedersen, Greenpeace, 33 37 63 95, henrik@nordic.greenpeace.org

Michael Minter, Danmarks Naturfredningsforening, 39 17 40 57, mm@dn.dk

Rikke Lethare Nielsen, Det Økologiske Råd, 33 15 09 77, rikke@ecocouncil.dk

Claus Jørgensen, Forbrugerrådet, 77 41 77 22, cj@fbr.dk